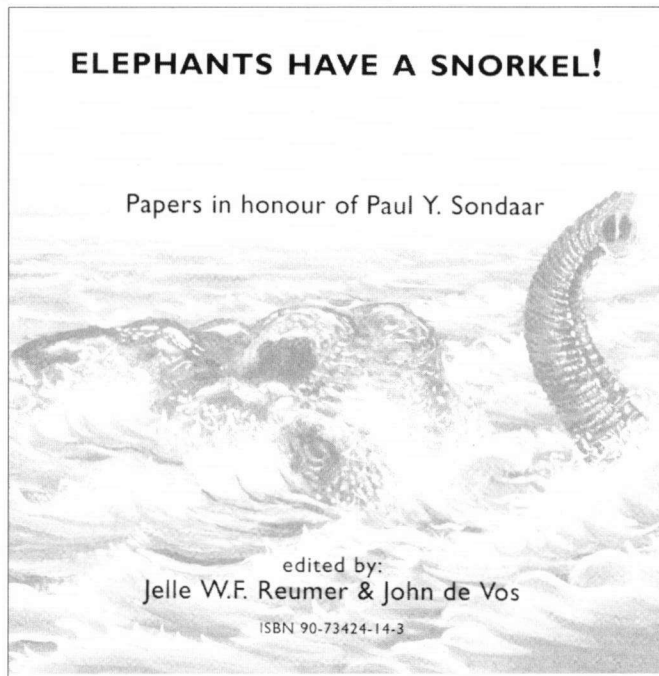

Olifanten hebben een snorkel!

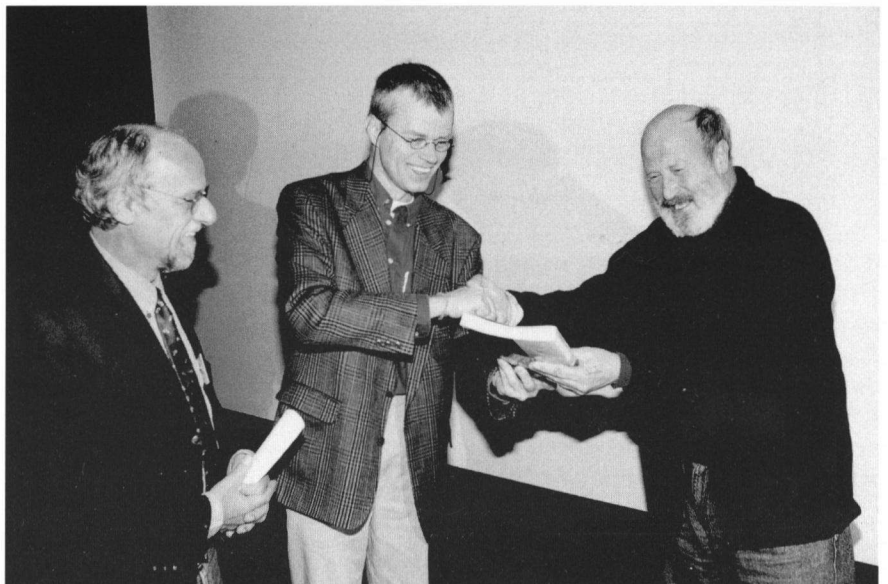
een boek en een symposium ter ere van Paul Y. Sondaar

Jelle W.F. Reumer

Op 22 juli 1999 - een dag die door de meesten van ons vakantievierend werd doorgebracht - werd Paul Y. Sondaar 65 jaar. Normaliter is dat in ons land de uiterste leeftijd waarop men stopt met werken, en overgaat tot het zemen van de ramen en het zitten achter de geraniums die voor die ramen staan. Bij Paul is dat natuurlijk niet het geval. Paul is al sinds 1992 en zéér tegen zijn zin zonder formele werkkring, nadat zijn aanstelling bij de Rijksuniversiteit Utrecht tijdens een reorganisatie sneuvelde. Paul ging door met onderzoek, alleen vanuit een andere uitvalsbasis. Aanvankelijk werkend vanuit zijn huis in Loenen a/d Vecht, heeft Paul nu ook (honoraire) aanstellingen bij de natuurhistorische musea van New York, Parijs, Frankfurt en Rotterdam.

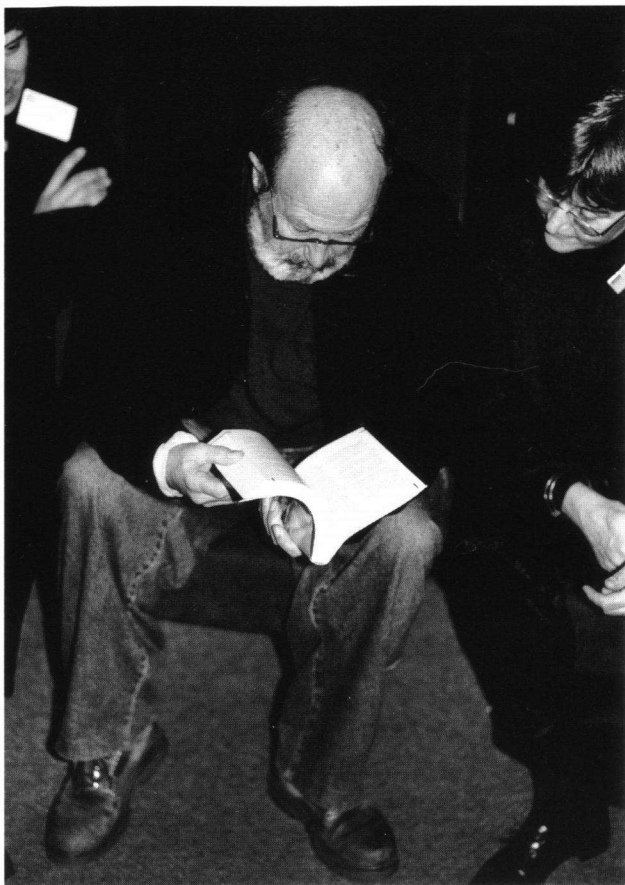
Al ruim voor de verjaardag in 1999 rijpte bij enkele van Paul's vrienden het idee om ter gelegenheid van die mijlpaal 'iets' te organiseren: dat 'iets' werd al snel een boek, en de overhandiging ervan werd een sym-

posium van een dag in Rotterdam. Voor Paul was het allemaal een groot geheim. Achteraf gezien is dat onvoorstelbaar: vele tientallen brieven zijn de hele wereld overgegegaan met uitnodigingen om een bijdrage te leveren aan het boek, vele tientallen van deze ver-

De redacteurs reiken 'Elephants have a snorkel...' uit aan Paul Sondaar (foto Kees Moeliker)

The editors present 'Elephants have a snorkel...' to Paul Sondaar (photo Kees Moeliker)

Paul bekijkt de bundel die ter zijner ere is uitgebracht (foto Kees Moeliker)

Paul scrutinizes the book dedicated to him (photo Kees Moeliker)

zoeken zijn ook gehonoreerd. Er is een uitgebreide correspondentie gevoerd met de schrijvers en veel van de bijdragen zijn geleverd door mensen die Paul vaak zien. Uiteindelijk heeft zelfs de complete WPZ een uitnodiging gekregen voor de dag zelf, maar tot op het allerlaatste moment wist Paul van niets. Het werd een echte 'surprise-party', en ik denk dat het goed is om vanaf deze plaats iedereen die zo goed zijn/haar mond erover heeft gehouden te bedanken voor die zwijgzaamheid. 'It is certainly the best kept secret I know of', aldus S. Taseer Hussain tijdens het symposium.

Op 10 december 1999 vond dus het symposium 'Elephants have a snorkel' plaats in het Revalidatiecentrum Rijndam te Rotterdam, op een steenworp afstand van Paul's nieuwe 'thuis', het Natuurmuseum Rotterdam. Aan het begin van de dag werd Sondaar onder valse voorwendselen naar de zaal van het Revalidatiecentrum geloodsd, waar hem tot zijn stomme verbazing niet alleen een zaal vol vrienden en collega's, maar ook een interessant programma met lezingen werd voorgeschoteld. Al meteen aan het begin kreeg Paul het boek 'Elephants have a snorkel! Papers in honour of Paul Y. Sondaar' overhandigd door de beide editors ervan. De bundel is een speciale uitgave van DeinseA, het wetenschappelijke tijdschrift van het

Natuurmuseum. Met de samenstelling van het 420 pagina's tellende boek en de organisatie van de dag is het museum bijna twee jaar bezig geweest, in eendrachtige samenwerking met dr John de Vos van Naturalis te Leiden. In het boek staat een dertigtal wetenschappelijke bijdragen over de meest uiteenlopende onderwerpen, die alle met zoogdierpaleontologie te maken hebben en appelleren aan de vele interesses van Paul. Verder een 14 kantjes tellende bibliografie en er zijn en passant ook nog drie nieuwe zoogdiersoorten benoemd die de soortnaam sondaari dragen: een Mioceen Spaanse slaapmuis, een Eoceen Duits paardje en een Plioceen Sardijns varken.

Nadat Paul van de eerste schrik bekomen was - daarbij gesteund door de aanwezigheid van zijn familie - ging een dagvullend programma van start voor de zaal die met 85 toeschouwers goed gevuld was. Collega's uit Griekenland, Pakistan, Spanje, Zwitserland, Duitsland en enkele van de vele in het buitenland werkzame Nederlandse zoogdierpaleontologen luisterden de dag met hun aanwezigheid en met enkele voordrachten op. Er werden lezingen gegeven door S. Taseer Hussain (Washington DC) over het belang van Paul's werk voor de zoogdierpaleontologie in Pakistan, door

Paul spreekt zijn dankwoord uit. Paul during his word of thanks (foto Kees Moeliker)

Tonyo Alcover (Palma, Mallorca) over Paul's werk op dat Spaanse eiland, door Michael Dermitzakis (Athene) over onderzoek aan eilandfauna's, door Gert van den Bergh (NIOZ, Texel) over het werk in Zuidoost Azië, en door Dick Mol (Natuurmuseum Rotterdam) over Paul en de Nederlandse zoogdierpaleontologie.

Na een aanvankelijke sprakeloosheid kreeg Paul Sondaar al gauw de gebruikelijke creatieve rusteloosheid terug die zijn handelsmerk is geworden. Momenteel is hij o.a. betrokken bij projecten in Siberië (de Jarkov mammoet), op Lesbos (een vindplaats met reuzenschildpad en met een wellicht rechtopgaande aap), in Pakistan en op Mallorca. Naast zijn aanstellingen in New York, Parijs, Frankfurt en Rotterdam kreeg Paul tijdens het symposium door de Universiteit van Athene een 'visiting professorship' aangeboden, waardoor hij regelmatig in Athene zal vertoeven voor het geven van colleges en het begeleiden van onderzoek.

Zowel het symposium als de feestbundel droegen (resp. draagt) de titel 'Elephants have a snorkel!'. Deze wellicht wat bizarre kreet (olifanten hebben een snorkel) is een voor Sondaar typerende uitspraak, waarbij hij een gegeven dat zelfs een kind snapt toepast op de migratie van zoogdieren tussen eilanden. Fossiele oli-

fantten zijn o.a. gevonden op een aantal eilanden in de Middellandse Zee, in Indonesië, op de Filippijnen en op eilanden voor de kust van Californië. Het idee dat olifanten kunnen zwemmen, het idee dat enkele andere groepen zoogdieren dat ook kunnen, het idee dat kleine zoogdieren via drijvende eilanden kunnen migreren en zo eilanden bereiken; zulke ideeën zijn centrale paradigma's in het werk van Paul. Tijdens colleges en excursies verhaalt hij hier enthousiast over. Wanneer men hem dan een beetje glazig aankijkt roept hij meteen: "Denk je soms dat olifanten niet goed kunnen zwemmen? Natuurlijk kunnen ze dat, want olifanten hebben een snorkel!" Deze uitspraak illustreert beter dat welke andere ook zijn interesse in eiland evolutie én zijn creatieve en fantasievolle geest.

Bij deze Cranium vindt u een bestelformulier voor het boek 'Elephants have a snorkel!'

Adres van de auteur:

Jelle W.F. Reumer
Natuurmuseum Rotterdam
Postbus 23452
3001 KL Rotterdam